

СІДОРКІНА Олена,

*кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії
Факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Національного
авіаційного університету, м. Київ*

МОРАЛЬНО-ЕТИЧНІ ЗАСАДИ МОВНО- КОМУНІКАТИВНОГО СЕРЕДОВИЩА В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Сучасна морально-етична складова соціальних комунікацій являє собою певну духовну систему, яка включає базові і пов'язані категорії етики, а саме – благо, добро, зло, справедливість, а також пов'язані з ними поняття сенсу життя, щастя, совісті, свободи волі, морального обов'язку.

Практика реалізації морально-етичних принципів і норм у різних соціально-історичних системах акумулює значний суспільний досвід і дозволяє виділити дане питання в якості окремого предмета соціально-філософського вивчення, що стає особливо актуальним в умовах сучасних суспільних викликів, які мають загальний та системний характер, охоплюючи з різним ступенем прояву кризових явищ практично усі сфери соціального буття і ставлячи у нову теоретичну та практичну площину проблеми моральних засад справедливого суспільства [2; 3]. Тому системний характер таких викликів передбачає вивчення різнопланових трансформаційних процесів з позицій аналізу діючої морально-етичної системи певного соціуму.

Прояви кризових явищ у соціально-комунікативному середовищі, у тому числі в сфері моральної свідомості актуалізує необхідність поглибленого наукового дослідження зазначених аспектів соціальної комунікації та вироблення на цій основі нових підходів щодо розуміння основних закономірностей та напрямків змін у функціонуванні існуючих соціокультурних моделей соціуму.

Моральна свідомість як одна із складових суспільства як цілісного утворення розвивається за принципами і законами системи, елементи якої знаходяться у постійній динамічній взаємодії між собою. Відповідно до цього морально-етична складова соціально-комунікативних зв'язків, використовуючи та трансформуючи соціально значущу інформацію є важливим

чинником функціонування соціальних систем, що вимагає також системного і комплексного підходів до її вивчення.

Морально-етичні аспекти функціонування комунікативних суспільних зв'язків, їхні особливості на сучасному етапі є об'єктом дослідницької уваги [1; 2; 3].

Одним із важливих аспектів функціонування мовно-комунікативного середовища є трансформація ролі і значення мовно-комунікативних зв'язків у суспільстві. Це проявляється як на соціально-побутовому, так і на суспільно-громадському рівнях. У даному випадку спостерігаються суттєві процеси змін у культурно-семантичних засадах трансляції соціально значимої інформації. Розкриття зв'язку моральної свідомості з питаннями функціонування мовного середовища має важливе значення, оскільки саме морально-етична оцінка певної моделі мовно-комунікативних соціальних зв'язків виступає критерієм її імплементації у внутрішніх ментальних структурах соціуму. Відповідно до цього мовний контекст морально-етичних вимірів соціальних комунікацій розглядається нами з точки зору засобів їх здійснення через систему передачі і акумуляції інформаційних потоків.

Сучасний етап розвитку соціально-комунікативної сфери характеризується активною зміною ролі і значення її мовного контексту як основного засобу здійснення комунікації. У зв'язку з цим зросла актуальність формування компліментарної моделі мовно-комунікативних соціальних зв'язків (із властивостями сталості і гармонійності), яка б забезпечувала подальший конструктивний розвиток всієї культурно-семантичної системи трансляції соціально значимої інформації. Базовою основою для переходу від конфліктності до компліментарності є зміна у характері прояву внутрішніх протиріч у соціально-комунікативній системі. Зв'язок моральної свідомості з різними аспектами функціонування мовного середовища проявляється через морально-етичну оцінку певної моделі мовно-комунікативних соціальних зв'язків, що виступає критерієм її імплементації у внутрішніх ментальних структурах соціуму. Тобто мовно-комунікативний аспект питання знає актуалізації на основі трансформації мови

комунікацій та необхідності формування толерантної та компліментарної моделі соціально-комунікативних процесів.

Відповідно до цього конструктивний бік взаємодії морально-етичних та мовних аспектів сучасних соціально-комунікативних зв'язків полягає у прояві рис гуманітарності і солідаризму щодо дотримання загальних принципів індивідуальної і колективної поведінки (з практичною реалізацією у суспільній практиці принципів толерантності, компромісу та консенсусу як певних етичних норм і соціальних цінностей). Вивчення морально-етичних та діалектичних аспектів соціально-комунікативних процесів, зокрема у контексті мовного середовища комунікації сприятиме удосконаленню засобів соціальної регуляції та зміцненню гуманістичного потенціалу суспільних зв'язків.

Список використаних джерел та літератури:

1. Єрмоленко А. М. Дискурс. Комунікація. Моральність. К.: Наукова думка, 2021. 438 с.

2. Петренко М. О. Сучасні морально-етичні виклики: соціокультурні засади та філософські дискурси. Актуальні проблеми філософії та соціології: Науково-практичний журнал. Голов. ред. С. Г. Секундант, відпов. ред. Д. В. Яковлев; Міністерство освіти і науки України; Національний університет "Одеська юридична академія". Одеса, 2021. Вип. 33. С. 44-49. DOI <https://doi.org/10.32837/apfs.v0i33.1057>

3. Ситніченко Л. До проблеми моральних засад справедливого суспільства: виклики постмодерну. Соціокультурні та теоретичні засади постмодерну. Київ: Інститут філософії НАН України, 2017. С. 243–309.